

Vergaderjaar 2025–2026

CLXXVI

Regeling financiële ondersteuning fracties Eerste Kamer 2026

F

TWEEDE VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR BINNEN- LANDSE ZAKEN¹

Vastgesteld 30 juni 2026

1. Inleiding

De leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken hebben met belangstelling kennisgenomen van de nota naar aanleiding van het verslag.² Naar aanleiding hiervan hebben de leden van de fractie van **PVV** enkele vervolgvragen.

2. Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van **PVV**

1. De leden van de fractie van de **PVV** vroegen de voorstellers welke concrete elementen in de aangepaste Regeling financiële ondersteuning fracties Eerste Kamer 2026 (hierna: Regeling 2026).³ volgens de voorstellers zouden gaan bijdragen aan het behalen van de doelen en op welke wijze. De voorstellers antwoordden dat fracties een stichting kunnen oprichten. Deze stichting faciliteert het mogen hebben van een egaliseriereserve en daardoor kunnen betere arbeidsvoorwaarden worden geboden, aldus de voorstellers. Ook geeft een stichting volgens de voorstellers meer rechtszekerheid voor de medewerkers en zijn de fractieleden niet langer hoofdelijk aansprakelijk in geval van tekorten.

¹ Samenstelling:

Beukering (Fractie-Beukering), Dessing (FVD), Dittrich (D66), Doornhof (CDA), Fiers (GroenLinks-PvdA), Van Gasteren (Fractie-Van Gasteren), Van der Goot (OPNL), Griffioen (D66), Van Gurp (GroenLinks-PvdA), Van Hattem (PVV), Janssen (SP), Janssen-van Helvoort (GroenLinks-PvdA), Karaaslan (D66), Kroon (BBB), Lagas (BBB) (voorzitter), Van Langen-Visbeek (BBB), Lievense (BBB), Meijer (VVD) (ondervoorzitter), Moonen (D66), Nicolaï (PvdD), Perin-Gopie (Volt), Recourt (GroenLinks-PvdA), Van Rooijen (50PLUS), Roovers (GroenLinks-PvdA), Van de Sanden (Fractie-Van de Sanden), Schalk (SGP), Straus (VVD), Talsma (ChristenUnie), Van Toorenburg (CDA), Visseren-Hamakers (Fractie-Visseren-Hamakers), Walenkamp (Fractie-Walenkamp)

² Kamerstukken I 2025/26, CLXXVI, C.

³ Kamerstukken I 2025/26, CLXXVI, A.

- a. Klopt het dat de mogelijkheid om een stichting in het leven te roepen en deze te gebruiken voor het beheer van de fractiemiddelen al bestond?
 - b. Zo ja, zien de voorstellers ook dat dit dus geen nieuw element in de voorgestelde Regeling 2026 is dat oorzakelijk zal zijn voor het behalen van de doelen?
 - c. Kunnen de voorstellers aangeven waarom zij het wenselijk vinden dat fractieleden niet hoofdelijk aansprakelijk zouden moeten zijn voor de middelen en dus ook eventuele tekorten?
 - d. Zien de voorstellers ook dat de middelen voor fractieondersteuning betaald worden door de belastingbetaler en dat de fractieleden dus aanspreekbaar moeten zijn op en verantwoorde-lijk moeten zijn voor de besteding van de middelen en eventuele tekorten?
 - e. Hoe kansrijk achten de voorstellers het ontstaan van tekorten en wat zou daarvoor dan concreet de oorzaak zijn, gezien de omvang van het budget en in het perspectief van het feit dat leden van de Eerste Kamer een deeltijd politieke functie hebben?
2. De leden van de fractie van de PVV vroegen de voorstellers op welke wijze zij de 75% als maximale hoogte van de reserve hebben bepaald en op basis van welk model of inzicht. De voorstellers geven aan *«kijkend naar vergelijkbare regelingen wordt vaak een maximum aangehouden van tussen de 75 en 100 procent van de bijdrage.»*⁴
- a. Kunnen de voorstellers duiden welke regelingen zij precies bedoelen met de «vergelijkbare regelingen»?
 - b. Een kleine steekproef uit regelingen van gemeenten, provincies en de Tweede Kamer levert het volgende beeld op van het bestaan van de mogelijkheid en/of de maximale omvang van een reserve:

Tynaarlo	50%
Nijmegen	30%
Bladel	30%
Tytsjerksteradiel	Geen reserve
Wageningen	Geen reserve
Katwijk	Geen reserve
Dordrecht	100%
Papendrecht	Geen reserve
Tweede Kamer	€ 5.000.000
Enschede	100%
Staphorst	Geen reserve
Provincie Gelderland	50%
Rotterdam	50%
Provincie Flevoland	Geen reserve
Roosendaal	30%
Dijk en Waard	Geen reserve
Tilburg	100%
Den Haag	30%
Meerssen	Geen reserve
Goes	50%
Krimpen a/d IJssel	30%
Helmond	100%
Nederweert	Geen reserve
Provincie Noord-Brabant	30%

Kunnen de voorstellers aangeven hoe zij, gezien de resultaten van deze steekproef, tot de bewering komen dat «vaak een maximum wordt aangehouden tussen de 75 en 100%)»?

⁴ Kamerstukken I 2025/26, CLXXVI, C.

- c. Kunnen zij dit onderbouwen met feiten?
3. De leden van de fractie van de PVV vroegen de voorstellers of zij onderbouwd konden weerleggen dat het verplichte goedkeuren van de statuten van stichtingen van fracties van de Eerste Kamer door het College van Voorzitter en Ondervoorzitters (CVO) op gespannen voet staat met artikel 8 van de Grondwet.
- De voorstellers betogen dat een dergelijke handelwijze zeker stelt dat de statuten van de stichtingen gericht zijn op de uitvoering van de Regeling 2026 en dat het stellen van voorwaarden logisch is met het oog op ordentelijk beheer van publieke middelen. Ook merken zij op dat dit gemakkelijk is voor de fracties en omdat de kosten voor oprichting van een stichting worden gecompenseerd.
- a. De voorstellers vinden de leden van de fractie van de PVV aan hun zijde als het gaat om ordentelijk beheer van publieke middelen. Juist om die reden stelden deze leden deze vragen. Kunnen de voorstellers onderbouwd uitleggen hoe de verplichting dat het CVO statuten of wijzigingen van statuten keurt, zich verhoudt tot artikel 8 van de Grondwet?
- b. Kunnen de voorstellers onderbouwd uitleggen hoe de verplichting dat het CVO statuten of wijzigingen van statuten schriftelijk moet goedkeuren het ordentelijk beheer van publieke middelen garandeert?
- c. Waarom vinden de voorstellers het CVO gekwalificeerd genoeg om de inhoud van de statuten van een stichting te beoordelen, die immers altijd door een beëdigd notaris moeten worden goedgekeurd?
- d. Zien de voorstellers ook dat het ordentelijk beheer van publieke middelen gediend is met goede regels over de besteding en controle van de middelen en dus niet met de inhoudelijke keuring van de statuten door een willekeurige en toevallige groep van de Voorzitter en Ondervoorzitters van de Eerste Kamer?
- e. Zien de voorstellers ook dat deze maatregel van het verplichte keuren van statuten niet doelmatig en niet proportioneel is ten opzichte van het beoogde doel van ordentelijk beheer en rechtmatige besteding van publieke middelen?
- f. Hoewel de voorstellers schermen met het «ordentelijke beheer van publieke middelen» als argument om de statuten van de fractiestichtingen verplicht schriftelijk te laten keuren door het CVO, gaan zij hierbij volledig voorbij aan het feit dat de oprichting van een stichting niet verplicht is voor het ontvangen van fractieondersteuning (publieke middelen). Fracties die geen stichting oprichten voldoen toch ook aan de Regeling 2026 als zij het budget inzetten waarvoor het bedoeld is en dit netjes op basis van een accountantsverklaring verantwoorden? Kunnen de voorstellers op hun onlogische redenering reflecteren?
- g. Zien de voorstellers ook dat hun onderbouwing eerder een gelegenheidsargument is dan een gefundeerde onderbouwing?
- h. Zo nee, waarom niet?
- i. Wat is de relevantie van het feit dat de kosten voor de oprichting van een stichting gecompenseerd worden voor de verplichte bemoeienis van het CVO met de inhoud van de statuten?
- j. De voorstellers voeren voorts aan dat de Modelstatuten een rechtmatige uitvoering van de Regeling 2026 borgen. Zien de voorstellers ook dat het de rechtmatige aanwending van de middelen is waar het om gaat en niet «de rechtmatige uitvoering van de Regeling 2026»?
- k. Zien de voorstellers ook dat hun verklaring geen hout snijdt, onder meer al gelet op het feit dat de instelling van een stichting niet verplicht is en dat de instelling van een stichting ook geen indicator is voor de rechtmatige besteding van de middelen?

- l. Hoewel modelstatuten een hulpmiddel kunnen zijn voor fracties, is het verplichte goedkeuren van statuten, statutenwijziging en de voordracht van stichtingsbestuurders door het CVO niet proportioneel en niet doelmatig. Zijn de voorstellers het ermee eens dat voor het doel van het rechtmatige besteden van publieke middelen goede spelregels over de besteding en een verplichte accountantscontrole voldoende en doelmatige waarborg zijn?
 - m. Zo nee, waarom niet?
 - n. Zo nee, waarom zou dit dan wél voldoende waarborg zijn bij fracties zonder stichting?
4. De leden van de fractie van de PVV vroegen waarom de voorstellers het logisch vonden om verplicht te stellen dat enkel fractieleden bestuurslid kunnen zijn in de stichting (tenzij de fractie uit minder dan 3 leden bestaat). Volgens de voorstellers is dat logisch, omdat het budget wordt toegekend aan de fractie.
- a. Als het budget (terecht) wordt toegekend aan de fractie, hoe kunnen de voorstellers dan tegelijkertijd hard maken dat door de oprichting van een stichting de fractieleden niet meer hoofdelijk aansprakelijk zijn?
 - b. Als het budget (terecht) wordt toegekend aan de fractie, hoe oordelen de voorstellers dan over de tegenstrijdigheid ten aanzien van het controleprotocol, waarin staat dat de stichting de bijdrage ontvangt?
5. In de Modelstatuten hebben de voorstellers opgenomen dat er sprake kan zijn van «een redelijke, niet bovenmatige vergoeding voor de ten behoeve van de stichting gemaakte kosten», alsmede «een niet bovenmatig vacatiegeld met dien verstande dat bestuurders die tevens lid zijn van de Fractie geen recht hebben op een vacatiegeld».⁵
- a. Kunnen de voorstellers een concrete definitie of normering geven van hun kwalificatie «binnen de maatstaven van het redelijke»?
 - b. Kunnen de voorstellers een concrete definitie of normering geven van «het maatschappelijk acceptabele»?
 - c. Zien de voorstellers niet ook dat het beter is geheel af te zien van de mogelijkheid van vacatiegeld voor bestuurders (indien niet-fractieleden)? Zo nee, waarom niet?
6. De leden van de fractie van de PVV vroegen u of de verplichting tot het ontvangen van fractiebudget zoals die voortvloeit uit de formulering «De jaarlijkse bijdrage aan de fracties bestaat uit een basisbedrag van € 120.976 voor elke fractie en een bedrag van € 8.476 per Kamerzetel.»⁶ voldoende rekening houdt met fracties die géén fractiebudget willen ontvangen en derhalve ook geen fractieverantwoording zouden hoeven indienen. De voorstellers betogen dat de bepaling identiek is aan die van de huidige Regeling financiële ondersteuning fracties Eerste Kamer 2023 (hierna: Regeling 2023).⁷
- a. Dat neemt niet weg dat de vraag niet is beantwoord door voorstellers. Kunnen de voorstellers, vanuit hun vurige betrokkenheid ten aanzien van de verbetering van de Regeling 2023, inhoudelijk hun licht laten schijnen op de gestelde vraag of de wijze van formulering wel recht doet aan de mogelijkheid van fracties om af te zien van deze bijdrage?
 - b. Kunnen de voorstellers ook reflecteren op de stelling dat het onredelijk is wanneer een fractie geen budget zou willen, dat dan toch verantwoording wordt geëist? Waarom vinden de voorstellers het logisch om een verantwoording te eisen als er geen fractiebijdrage wordt ontvangen?

⁵ Kamerstukken I 2025/26, CLXXVI, A.

⁶ Kamerstukken I 2025/26, CLXXVI, A.

⁷ Kamerstukken I 2023/24, CLX.

7. Volgens de voorstellers is het stichtingsbestuur verantwoordelijk voor de fractiegelden. Door de rechtsvorm van de stichting te kiezen vervalt volgens de voorstellers de hoofdelijke aansprakelijkheid die in de huidige Regeling 2023 is opgenomen, tenzij sprake is van onbehoorlijk bestuur.
 - a. Kunnen de voorstellers uitputtend aangeven wat zij precies verstaan onder «onbehoorlijk bestuur»?
 - b. Welke concrete voorbeelden van «onbehoorlijk bestuur» vormen een grondslag om uit te zonderen op de aansprakelijkheidsontheffing?
 - c. Wie is volgens de voorstellers bevoegd om vast te stellen of er sprake is van «onbehoorlijk bestuur»?
 - d. Welke actie volgt er concreet ingeval er wordt geconstateerd dat er sprake is van «onbehoorlijk bestuur»?
8. Zien de voorstellers ook dat kosten en bestedingen andere grootheden zijn en een statement als «Kosten van de stichting zijn besteed conform het doel van de Regeling 2026», geen blijk geeft van een juist begrip van de betreffende termen?⁸
9. De leden van de fractie van de PVV vroegen de voorstellers of zij geen knelpunt herkennen in de eis dat een stichting direct moet worden opgericht en de Regeling 2026 geen ruimte geeft om dit op een later moment te doen. Volgens artikel 2 van de voorgestelde Regeling 2026 moet elke fractie die een egalisatiereserve wil opbouwen «onverwijld na haar ontstaan een stichting oprichten». Zien de voorstellers ook dat de wens van de voorstellers om dit ook op een later moment te doen, geen grondslag heeft in de Regeling 2026?
10. Wat zijn volgens de voorstellers «duurzame bedrijfsmiddelen»?
11. De leden van de fractie van de PVV vragen de voorstellers bewust naar de inkoopregelingen van de Eerste Kamer. Immers, als volgens de voorstellers er doorwerking geldt voor de aanbestedingswet, dan bestaat deze ook ten aanzien van eventuele onderdrempelige inkoopbepalingen. Hieraan wordt immers ook gerefereerd in de Regeling 2026 in de bepaling over investeringsgoederen.
 - a. Kunnen de voorstellers reflecteren op de wenselijkheid voor fracties om zich te committeren aan eventuele onderdrempelige inkoopverplichtingen?
 - b. Kunnen de voorstellers concreet schetsen wat de gevolgen daarvan zijn?
 - c. Kunnen de voorstellers aangeven welke bepalingen uit de inkoopregelingen van de Eerste Kamer zij wel en niet wenselijk vinden?
12. De leden van de fractie van de PVV hebben de voorstellers, met het oog op hun inzet om de Regeling 2026 verder te verbeteren, gevraagd waarom zij het logisch vinden dat fracties die uit de Kamer verdwijnen nog twee maanden budget krijgen en fracties die minder zetels behalen nog vier maanden. De leden van de fractie van de PVV vinden deze vraag logisch, gezien de uitleg die is gegeven dat er bij fracties die in de Kamer blijven sprake is van «lopende verplichtingen»: Ook bij fracties die niet meer in de Kamer terugkeren kan immers sprake zijn van «lopende verplichtingen». Voorstellers gaan daar volledig aan voorbij.
 - a. Zien de voorstellers ook dat hun antwoord geen reactie is op de gestelde vraag en geen enkele rechtvaardiging is voor de ongelijkheid van de spelregels voor fracties die minder zetels krijgen ten opzichte van fracties die verdwijnen?
 - b. Waarom vinden de voorstellers het houdbaar om fracties die minder zetels behalen, nog maandenlang te belonen met extra

⁸ Kamerstukken I 2025/26, CLXXVI, A.

- geld, terwijl fracties die verdwijnen uit de Kamer dit niet op dezelfde wijze krijgen?
- c. Zijn de voorstellers bereid om de Regeling 2026 zodanig aan te passen dat bij een verlaging van het zetelaantal er geen sprake is van een na-ijl effect voor fractieondersteuning, tenzij de Regeling 2026 voor alle fracties, ook als ze niet meer terugkeren, hetzelfde is?
 - d. Zo nee, waarom niet?

De commissie voor Binnenlandse Zaken kijkt met belangstelling uit naar de antwoorden op de in dit verslag gestelde vragen. Bij tijdige ontvangst van de nota naar aanleiding van het tweede verslag **uiterlijk 3 juli 16:30** acht de commissie het voorstel gereed voor plenaire behandeling op **maandag 6 juli 2026**.

De voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken,
Lagas

De griffier van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken,
Bergman